TRÄSKYDD

AKTUELLT FRÅN TRÄSKYDDSFÖRENINGEN OCH TRÄSKYDDSINSTITUTET

ISSN 0284-8457 TRÄSKYDDS-AKTUELLT Nr 2/04 okt-04

Hur viktig är NTR-informationen för den svenska träskyddsindustrins försäljningsframgångar?

Svenska Träskyddsföreningen har under de senaste fem åren successivt ökat informationen om NTR-klassat virke till en i dagens situation, för en relativt liten bransch, ansenlig summa. Informationsbudgeten är den i särklass största utgiftsposten för Träskyddsföreningen.

År 2003 har den svenska träskyddsindustrin åter igen slagit tidigare års produktionsvolymer. Totalt har volymen ökat med 1,1 % till 989.000 m^3.

Ytligt sett ser det ut som om informationsansträngningarna ger direkt utdelning med många tusen procent i form av volymökning.

Verkligheten är naturligtvis inte så enkel. Utan informationsansträngningar hade vi antagligen haft en likartad volymutveckling men vad skulle ha hänt på lite längre sikt?

I dag har vi en situation där marknadsföring och försäljning står på en europabaserad grund. Byggprodukterna försäljs via byggkedjor som i många fall är nordiska men ofta även europeiska.

Vår uppgift är i dag att informera dessa europeiska byggkedjor och deras kunder om att trä för utsatta situationer inte kan konkurrera med byggprodukter i andra material med mindre än att man använder en standardiserad byggprodukt med objektiv kontroll.
Dessa krav uppfylls av NTR-klassat trä.

På grund av detta är NTR-samarbetet ytterst betydelsefullt. Det är nästan lika viktigt för oss i Sverige att de övriga nordiska länderna kan motiveras att använda NTR-klassat trä som att vi är motiverade i Sverige.

Europagrunden för bygghandelskedjorna är anledningen till att vi i dag, via NTR, satsar pengar på information om NTR-klassat virke i Danmark. Danmark som alltid får ta de första stötarna, när det gäller europeiska marknadsföringsansträngningar mot Norden.

Lyckas vi få förståelse för NTR hos bygghandelskedjorna i Danmark har vi indirekt lyckats även i de övriga nordiska länderna.

Magnus Estberg

UllaBritt Kronberg

TRÄSKYDD utkommer med 3-4 nummer/år.
Ansvarig utgivare: Magnus Estberg, tel 08-791 23 60
Redaktör: UllaBritt Kronberg, tel 08-791 23 60, fax 08-791 22 15

SVENSKA TRÄSKYDDSFÖRENINGEN
SVENSKA TRÄSKYDDSINSTITUTET
www.traskydd.com

NTRs Träskyddsdagar i Tavastehus blev inledningen till sommaren.

2004 års Nordiska Träskyddsdagar arrangerades i år av den finska träskyddsföreningen, 22-23 juni, i anslutning till Tavastehus med sin historiska bakgrund.

Dagarna inleddes mycket nordiskt och sommarlikt. En välkomstcocktail på vattnet utanför hotell Aulanko. Ett idealiskt sätt att träffa gamla kontakter och skapa nya.

Temat för träskyddsdagarna var i stora drag NTR-klassat virke i relation till impregnerat trä i andra länder.

Talare från England, Tyskland och Holland framförde både synen på impregnerat trä i sina hemländer och på NTR-trä. Generellt kan sägas att man ute i Europa efterlyser kvalitetsnivåer och tredjepartskontroll på samma sätt som de används inom NTR-systemet. Det är alltså inte bara vi nordbor som tycker att NTR-systemet är bra.

Presentationen av hur det ser ut för impregnerat trä i de olika nordiska länderna framfördes som en komprimerad estraddebatt, där representanter från varje nordiskt land presenterade marknadssituation, situationen för NTR-A, byggproduktdeklarationer samt LCA-utvärderingar av byggprodukter i NTR-klassat trä. Det är klart att situationen för NTR-klassat trä i Norden är olika för olika länder. I Sverige och Norge har marknaden gått mycket bra. I Finland går det inte dåligt men Danmark har det mycket svårt med rejäla produktionsminskningar för varje år.
En viktig faktor till den danska kräftgången är konkurrensen via impregnerade och oklassade byggprodukter från Tyskland och kanske främst Polen samt Baltikum. Detta oklassade impregnerade trä konkurrerar enbart med lågt pris och därigenom blir naturligtvis kvalitén lidande. Om inget görs kommer med största sannolikhet impregnerat trä inklusive NTR-klassat trä att tappa marknaden till stål, plast och betong. Detta gäller i dag främst Danmark, men med tanke på att det i stor utsträckning är danskägda bygghandelskedjor, som styr försäljningen inte bara i Danmark utan även i de övriga nordiska länderna, ligger det inte långt borta innan den danska situationen sprider sig till Sverige, Norge samt Finland.
Mot denna bakgrund har NTR (Nordiska Träskyddsrådet) beslutat stödja en specifik kampanj för NTR-klassat virke i Danmark.

Initiativet har kommit från den danska träskyddsindustrin och syftar till att påverka bygghandelskedjorna och konsumenterna i Danmark att sälja och bygga med NTR-klassat trä så att byggprodukternas kvalitet och miljöpåverkan blir mest fördelaktig.

I de nordiska länderna är bristen på lagerhållning av impregnerat trä i NTR A ett gemensamt problem. Detta måste lösas tillsammans med bygghandelskedjorna. Vill vi fortsätta ha byggarnas förtroende för användningen av trä i utsatta situationer måste vi se till att virket som kommer i kontakt med mark och/eller sötvatten är skyddat till NTR A. Detta sker inte med mindre än att produkten finns till försäljning utan att behöva specialbeställas.

När det gäller byggvarudeklarationer med miljöinformation kunde man konstatera att detta startat upp i Sverige men att vi överlag i samtliga nordiska länder måste bli bättre på att motivera NTR-klassade byggprodukter på detta sätt.

Speciellt i Sverige har vi börjat titta på livscykelutvärderingar, LCA, av olika byggprodukter i NTR-klassat virke. Samtliga nordiska länder tycker att detta är ett mycket viktigt instrument för att motivera användningen av NTR-klassat trä. NTR har tagit beslut att gemensamt för samtliga nordiska länder få viktiga byggprodukter utvärderade med hjälp av IVLs specifika LCA-baserade system som inkluderar, via normalisering, både miljöbelastning och påverkan på mänsklig hälsa. Dessa utvärderingar ska sedan avspeglas via miljöinformation på NTRs hemsida, ntr-nwpc.com.

Miljöfrågorna belystes under träskyddsdagarna speciellt avseende system för slutomhändertagandet av impregnerat trä. Mycket intressant var informationen från Tyskland, där impregnerat trä förbränns i normalt utrustade avfallsförbränningsstationer med säkert omhändertagande av askan. Detta system är mycket likt vad som i Sverige verkar bli förhärskande. Samtliga nordiska länder utom Danmark verkar komma med lösningar, där slutomhändertagandet av impregnerat trä sker via förbränning. Danmark har i dag en lagstiftning som stoppar ett rationellt och miljöriktigt agerande i denna fråga. Tills vidare lägger man impregnerat avfallsvirke på deponi tillsammans med annat avfall som man inte slutgiltigt tagit ställning till.

Forskning och utveckling på träskyddssidan belystes framför allt ur situationen för användning ovan mark. Vi saknar i stor utsträckning utvärdering om i vilken utsträckning målningssystem kan klara att skydda trä mot röta och insekter i vissa situationer. Förslag på testmetoder presenterades från Danmark och Finland.
Det gäller att testmetoderna blir så verklighetstrogna som möjligt. Laboratoriemetoder får vika för realistiska fältförsök med avancerade fuktmätningssystem.

Träskyddsdagarna i Tavastehus avslutades med försök till att förutspå framtiden. Viktigt är att vi inte glömmer grunden för dagens industriella träskydd. Vi måste tillverka byggprodukter som har tillräckligt lång "service life" för att vara till nytta för byggarna och som kan motiveras ur miljösynpunkt.
Det kan bli nödvändigt att göra NTR-systemet mer specifikt. Förslag framkom på en speciell NTR-klass för byggprodukter i trä med mycket stora krav på beständighet, t.ex. stolpar och sliprar. Mot bakgrund av forskningsansträngningarna för byggprodukter ovan mark verkar det minst lika angeläget att få en differentiering av NTR-klassningen ovan mark som i mark. NTRs årsstämma hade vid ett möte strax före NTR-dagarna beslutat att tills vidare inte komplettera med en NTR-klassning i mark som är strängare än vad som gäller i dag.

En personlig reflektion från NTR-dagarna är att NTR behövs mer än någonsin och att problemställningarna blir mer och mer lika inte bara för våra nordiska länder utan även från en europeisk horisont.

IRGs 35:e årliga konferens hölls i Ljubljana.

Den 7-10 juni träffades många av världens forskare inom beständighet och trä i Slovenien. Årsmötet ägde rum i huvudstaden Ljubljana, som inte alls gav intryck av att vara en gammal öststatsstad. Tvärtom myllrade staden av studenter som spelade musik och SMSade på mobiltelefonen. Det visade sig att Ljubljana under senare år varit värdar för ett antal stora världsomspännande kongresser på betydligt mer välbevakade ämnesområden än träskydd.

Årets bestående intryck var att de "nya" kopparmedlen utvärderas ur många synvinklar. Inträngningsproblematiken är en faktor men mest omfattande är kanske fixeringsproblematiken. Det verkar finnas en hel del att göra för att minimera urlakning till omgivande miljö.
När det gäller testmetoder är utvärderingen av "Double Layer", som ska kunna komplettera alternativt ersätta "Lap Joint" för utvärdering ovan mark, det mest aktuella. Metoden är uppstartad på ett mycket stort antal platser i Europa och världen, bl.a. på SLU i Uppsala och SP Trätek i Stockholm. Syftet är att snarast föra fram metoden till en CEN-metod (europeisk standardmetod).

Naturligtvis avhandlades även mycket annat: Värmebehandling, marina utvärderingar, naturlig beständighet hos nya träslag på mer eller mindre fasta grunder o.s.v.

För att få bra inblick i utvecklingen på träskyddssidan måste man ta del av ett stort antal presentationer som årsvis sammanställs till medlemmarna. Är ni intresserade kontaktar ni Jöran Jermer, IRG och SP, som ser till att ni mot ersättning får ett antal CD-skivor med samtliga IRG-presentationer.

I York hölls WEIs årsmöte under typiskt engelska förhållanden.

WEI, Western-European Institute for Wood Preservation, höll sitt 54 årsmöte 15-18 september i den historiska staden York.

Helt i engelsk stil så var regnskurarna närvarande under dessa dagar samtidigt som det berömda järnvägsmuséet och vikingamuséet gav detta WEI-möte den rätta kulturella tyngden.

Under mötet diskuterades mycket stolpar, standarder och biociddirektiv. Det verkar ganska klart att ingen medelsleverantör kommer att försvara krombaserade medel inom det europeiska biociddirektivets ram. Detta kan innebära att t.ex. CCP-medel kommer att försvinna från Europamarknaden.

Speciellt intressant var det att Litauen kommer med som medlem både via sin nystartade träskydds-förening och via ett enskilt impregneringsföretag.

Britterna visade även upp sin nya träskyddsförening, BWPA, som moderniserats betydligt och numera hade i programmet att försvara byggprodukterna i impregnerat trä både ur "service life"- och miljö-synpunkt. Det verkar ändå som det fortfarande är medelsleverantörerna som har initiativet i föreningen och inte impregneringsverken.

Generellt kan sägas att WEI i dag har fått en allt större betydelse. Detta är den europeiska impregneringsindustrins stora möjlighet att effektivt påverka EU-kommissionens arbete i Bryssel.
Ni impregneringsverk i Sverige, som vill vara med och påverka träskyddsbranschens möjligheter i Europa, uppmanas att gå med som medlemmar i WEI.
På detta sätt utvecklar vi WEI till det europeiska instrument vi så väl behöver.

A PORTO BETALT

Avs: Sv Träskyddsföreningen/Sv Träskyddsinstitutet
Box 5673
SE-114 86 STOCKHOLM

Höstens stora träskyddsmöte sker i Borås, med den viktiga träskyddsinformationen i centrum.

Höstens temadag om träskydd, inklusive Svenska Träskyddsföreningens extrastämma, äger i år rum 18-19 november i regi av SP och Träskyddsförening.

Under detta år har träskyddsbranschen via Träskyddsföreningen mycket aktivt informerat om NTR-klassat virke. Martin Timell, som är ett informationsproffs inom byggandet, har varit frontfigur.
Vi kommer under fredagen att utnyttja vår frontfigur Martin så till vida att han berättar för oss hur man informerar och underhåller samtidigt.

Programmet för höstens möte startar som vanligt med hur väl vi impregnerare uppfyller kraven i NTR-kontrollen.
Torkningsförfarandets inverkan på impregneringsprocessen belyses.
Resultaten av fältförsöken i Borås redovisas.
Eventuellt alternativ till NTR-klassat trä i form av träplastkompositer föredras.
Nya träskyddsorganisationen SP/Trätek presenteras.
Första dagen avslutas med hur bygghandeln sköter sig avseende information samt impregneringsindustrins situation i Europa och Baltikum.

Fredagen startar med Träskyddsföreningens extrastämma som drar upp de ekonomiska ramarna för Föreningen. Innan fredagen avslutas med Martin Timell kommer Föreningen att redovisa informationsaktiviteter och annat "träskyddsaktuellt".

Ni som mot förmodan ännu inte bestämt er för att åka till Borås ska inte glömma bort att torsdagskvällens sociala evenemang är en av mötets absoluta höjdpunkter.

Ett fantastiskt ambitiöst utomhusbygge, nära Jönköping, blev årets vinnare i tävlingen om bästa bygge i NTR-trä.

Anders Horvath har med bilder visat upp vad han i direkt anslutning till villan i Odensjö sysslat med på fritiden de senaste åren.
Det är helt fantastiskt vad man kan göra med trä om man bara har idéerna, tiden och ett virke som klarar tidens tand.
1:a pris, en Sony Ericsson P900, överlämnades av Träskyddsföreningen på Anders NTR-altan.

Priserna 2-5 delades mellan:

Britt-Marie Engblom, Östhammar
Torbjörn Stefansson, Mölnlycke
Jörgen och Anna-Lena Fältsjö, Falun
Lars-Olof Mattson, Tierp

Priset 500 SEK i checkar till närmsta bygghandel har överlämnats per post.

Johan Lagerqvist i Strängnäs Brädgård AB bär nu titeln "bygghandelns expert på träskydd".

Johan blev vinnare i 2004 års tävling om bygghandelns mest träskyddskunniga personal.

Förutom att Johan svarade helt rätt på samtliga NTR-frågor så konstaterade han att NTR-klassat trä ger: "Ett långtidsverkande skydd för trä, snyggt utförande. Godkänt av SP."

Vinsten, en Pentax digitalkamera av senaste modell, OPTIO 750Z, överlämnades av Träskyddsföreningen i Johans naturliga arbetsmiljö i brädgården.

Nu är det dags att anmäla er till en veckas Grundkurs i Träskydd.

Arbetsmiljöverkets och Träskyddsinstitutets "Grundkurs i Träskydd" har alltid varit välbesökt och uppskattad. Inte minst gäller det sedan deltagaravgiften blev gratis för Träskyddsföreningens medlemmar.
I år kommer kursen att ytterligare utökas med en halv dag. Syftet är att lägga ännu mera tyngd på den interna driftskontrollen. Internkontrollen är grunden för en bra objektiv NTR-kontroll.

Grundkursen äger rum 22-26 november som vanligt i Lantbruksuniversitetets lokaler i Uppsala. Vi börjar på måndag efter lunch och slutar på fredag eftermiddag.

Meddela ert deltagande till Träskyddsföreningen per telefon, 08 791 23 60, så skickar vi alla nödvändiga papper.

Ni som redan gått grundkursen men behöver förnya er behörighet för hantering av bekämpningsmedel i klass 1 ASS ska kontakta Maria Dalin-Cronholm för deltagande i Arbetsmiljöverkets repetitionskurs.
Telefon: 08 730 92 61.
Detta gäller främst ni som i arbetet hanterar träskyddsmedel som innehåller arsenik, krom eller kreosot.
Repetitionskursen krävs om det var mer än 5 år sedan ni fick behörighet senast och kursen planeras till början av nästa år.

SVENSKA TRÄSKYDDSINSTITUTET
SWEDISH WOOD PRESERVATION INSTITUTE

Träimpregneringsindustrin i Sverige, produktionsåret 2003

The Swedish Wood Preservation Industry, Statistics 2003

Sammanfattning/Summary

	2003 (m^3)	2002 (m^3)	Förändring/*Change* 2003-2002 (%)**
Totalproduktion inkl export/ *Total production incl export*	**989 400**	**978 100**	**1,1**
Producerande enheter/*Producing plants*	89	93	-4,3
Sliprar/*Railway sleepers*	16 000	16 400	-2,8
Stolpar/*Poles*	70 300	69 700	0,9
Sågat och hyvlat virke/*Sawn timber*	831 900	825 600	0,8
Stängselstolpar/*Fence posts*	44 400	42 800	3,8
Fönster-/dörrsnickerier/*External joineries*	25 300	21 900	15,4
Övrigt/*Other*	1 500	1 800	-14,7
Vattenlösliga medel/*Water-borne*	874 500	866 300	0,9
Oljelösliga medel/*Organic-solvent*	27 900	25 100	11,3
Kreosot/*Creosote*	87 000	86 700	0,3
Furu/*Pinus sylvestris*	785 400	776 600	1,1
Gran/*Picea abies*	204 000	201 500	1,2
Bok/*Beech*	0*	96*	-100
Totalexport/*Total export*	545 100	551 400	-1,1
Sliprar/*Railway sleepers*	0	200	-100
Stolpar/*Poles*	54 400	45 600	19,4
Sågat och hyvlat virke/*Sawn timber*	469 400	485 100	-3,2
Stängselstolpar/*Fence posts*	19 900	19 900	-0,5
Fönster-/dörrsnickerier/*External joineries*	1 400	400	226,5
Övrigt/*Other*	0	200	-100
Vattenlösliga medel/*Water-borne*	486 600	502 500	-3,2
Oljelösliga medel/*Organic solvent*	2 900	2 000	46,6
Kreosot/*Creosote*	55 600	46 900	18,6
Furu/*Pinus sylvestris*	342 700	352 800	-2,9
Gran/*Picea abies*	202 400	198 600	1,9

* Ingår ej i totalsumman/*Is not included in the total amount*

** Procentsatsen är framräknad från ej avrundade siffervärden/ *The percentage is calculated from non-rounded figures*